

* **Narodni kataster.** Za Moravsko so napravili za volitve narodni kataster: Zapisali so se Nemci, zapisali Čehi in vsakatera stranka ima glasovati s svojim narodom. Tako je nehali prepis. Brn je imel 24.000 volilcev. Kot Čehi se je vpisalo le 5550 volilcev, bilo jih je pa več, ki so bili zapisani za Nemce. Čehi so terjali, da namestništvo kataster predela, da se zapiše za Nemca le, kdor je res Nемеc. Namestništvo je nato posamnike povpraševalo, ali se naj vpišejo kot Nemci ali kot Čehi? O tistih pa, ki niso prišli se je reklo, da se ne da dokazati, da bi ne bili Nemci! Čehi so se zdaj pritožili na državno sodišče. Državno sodišče je priznalo, da se je z odlokom deželnega predsedništva kršila reklamna pravica tistih, ki so se pritoževali. Izjava dotičnega človeka še ne odločuje, ali pripada temu ali drugemu narodu, izjava je važna, ali zase ne zadostuje, da se po nji volilec vpiše v kataster kot Nемеc; ker namestništvo v tem slučaju prav nič ni preiskovalo, ter je le posameznikom prepustilo, dati izjavo o svoji narodnosti, se mora priznati, da se je kršila postava. Zdaj bi pa bilo prav, dobiti nepristranski urad, ki bi na Koroškem prijel za ušesa vse tiste Slovence, ki so se dali zapisovati kot Nemce, in bi jih privedel nazaj tja, kjer bi morali biti.

* **Tiskovna svoboda na Bolgarskem.** Okrožno sodišče v Sofiji je obsodilo urednika „Večernae Pošte“, Šangova, zaradi razžaljenja sultana na en mesec zapora in 400 levov globe. — Zaradi razžaljenja časti je bil v Burgazu obsojen urednik lista „Burgarski Glas“, Karagozov, na eno leto zapora in 1000 levov globe, pisec notice Džedo Moskov pa na šest mesecev zapora in 500 levov globe. Kakor se vidi iz navedenih obsodb, je bolgarski tiskovni zakon naravnost drakonski.

* **Evropejska zveza.** Sir Wächter, vodja angleškega trgovstva je predložil vsem evropskim vladarjem spomenico, v kateri priporoča ustanovitev evropske zveze, da se razbremenene narodi vojnih bremen in da se odpravijo ovire, ki jih delajo trgovstvu carine in strah pred carinskimi vojnam. Wächter upa dognati tak namen z ustanovitvijo skupnega ministrstva za zunanje posle za vse evropske države in skupnega carinskega tarifa. Wächter poziva vse evropsko časopisje, naj sestavi mednarodno ligo v prilog imenovani zvezi.

* **Delokrog velikim županom na Ogrskem omeje.** V ogrskih parlamentarnih krogih napovedujejo, da minister grof Andrassy v svojem zakonskem načrtu, v katerem se razširi kompetenca upravnemu sodišču, obenem odpravi izredni delokrog za velike župane. Veliki župani ne bodo smeli več kratkim potom odstavljati komitatnih uradnikov.

* **Reforme v Macedoniji.** Po Bolgarskem zgledu je sedaj tudi srbska vlada odgovorila na noto Avstro-Ogrske in Rusije zaradi reforme v Macedoniji. Obenem je srbska vlada v svojem odgovoru tudi opozorila velesile na obupni položaj v v tistih pokrajinah Stare Srbije, ki so izključeni iz reformne akcije. Srbija ne more mirno gledati, kako srbski element v onih krajih albanske drhali preganjajo in iztrebljajo. Zato smatra srbska vlada za svojo dolžnost, da posreduje pri velesilah za nujno odpomoč.

* **Narodnosti v Makedoniji.** Po podatkih, ki so jih predložili generalnemu guvernerju Hilmi paši Bolgar Gočev, Srb Gopčević, Grk Nikoljadec in Nемеc Oestreich, stanuje v Makedoniji 720.000 Bolgarov, 670.000 Turkov in Arbanasov, 510.000 Srbov, 350.000 Grkov, 70.000 Kuce-Valahov in 120.000 raznih drugih narodnosti. V vsem šteje Makedonija, ki obsega skopljanski, solunski in bitoljski vilajet 2.470.000 prebivalcev.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali pri roditeljskem večeru na Raki za ščuko, ki jo je daroval vrli tovariš Ivan Benedičič, zbrani poslušalci 13 K 70 h. Živili! Bog daj še več takih roditeljskih večerov!

Letnino za učiteljski konvikt sta plačala tovariša Miloš Roš iz Hrastnika in Lavricij Perko iz Poljan nad Škofjo Loko. Hvala!

Roditeljske večere je zopet začelo prirejevati za šolo in vzgojo otrok vneta učiteljstvo. To je hvalevredna požrtvovalnost,

ki bo donala prej ali slej lep sad učiteljstvu in ljudstvu. Prosimo dotične tovarišice in tovariše, da o vsakem roditeljskem večeru poročajo uredništvu „Domačega ognjišča“ ter vpošljejo tudi dotične referate, da se objavijo v „Domačem ognjišču“. Na ta način bomo imeli za to stroko celotno sliko o delu med ljudstvom.

Roditeljske večere bo začel vsled sklepa domače učiteljske konference prirejevati zopet učiteljski zbor I. mestne deške šole v Komenskega ulicah v Ljubljani.

Za „Domače ognjišče“ se oglašajo še vedno novi naročniki, ki jim pa ne moremo postreči s l. številko. Prosimo, kdor bi zasledil prvo številko med onimi, ki smo jim jo poslali na ogled, naj jo pošle na Učiteljsko tiskarno.

O letošnjem „Zavezni“ skupščini prinašata simpatično pisani poročili „Češki Učitelj“ in dalmatinski „Učiteljski Glas“. Zaduje imenovani list sklepa svoje poročilo z besedami: „Koliko bi nas zadovoljstvo obuzelo, da što prije registrujemo sličan rad pri našem zborovanju, koji bi vsakako trebao da traje tri dana, kao i ovaj u Kadovljici.“

Vekoslav Strmšek. O tem nepozabnem našem tovarišu se doslej pisali bruski „Vestnik“, dalmatinski „Učiteljski Glas“ in srbska „Prosveta“. Vsi listi so polni hvale o vrlim našem tovarišu in sobojevniku.

Resnične besede: Dalmatinski nadškof Oarev je pisal pred volitvami svojim duhovnikom: „Bodite pred vsem možje ljubezni, ne mešajte se v reči, ki zburjajo ali ustvarjajo razpore, ne pozabite, da boste jutri pastirji premaganih in premagovalcev. Držite se svoje vesti, a nobene stranke.“ — Kremonski škof Bonomelli pa je pisal l. 1903.: „Meni je mučno, ako vidim duhovnika, ki se vrže v politično vrvenje in se udeležuje volitev, s katerimi v tesni zvezi je toliko osebnih koristi, toliko jeze in sovraštva, toliko obtožb in strankarskih obrekovanj. Duhovniška sukoja se pri tem zmečka, ako se ne strga docela. Duhovnika v pravem duhu Kristusovem smatram kot moža miru in očeta vseh. Zato naj se on ne umešava v politične borbe, naj ne podpira te ali one stranke.“ — Tako govore škofje drugod. In na Slovenskem?!

Pouk slovenščine na deželni meščanski šoli v Celju — tako nam poročajo — je prevzel za Slovence gospod Martin Novak, upokojeni meščanski učitelj, ki je ta predmet že prej podučeval na tem zavodu. To nas v toliko veseli, da se je vsaj nekaj upoštevalo naše tozadevne želje, ki smo jih opetovano izražali tudi v tem listu. Takozvani „deutsch-slovenischer Kurs“ za „Nemce“ pa ima še vedno zloglasni Kresnik, ki po našem mnenju sploh ne spada več na kako javno učilišče. Mi vztrajamo pri tem. Interpelovalo se je tozadevno v deželnem zboru, a le deloma se je ugodilo našim zahtevam. Vemo, da je pouk brez Kresnika mogoč, če se le hoče. A nalašč dražijo nas Slovence Proti temu pa iznova povzdiguje svojo glas in rečemo, da ne bomo odnehali prej, nego da Kresnik odide popolnoma ter ostane povsem v pokoju, v katerega je bil prisiljen.

Z Rake nam pišejo: Dne 20. oktobra t. l. je bil na Raki v šolskem posloplju prvi roditeljski sestanek. Ob določenem času se je zbralo staršev toliko, da niti v šolsko sobo niso mogli. Veža je bila polna občinstva, mnogo jih je prav nejevoljno odšlo, češ, škoda, da je soba premajhna. — G. naduč. Fr. Lunder je imel kratek vzgojni govor: Dete pred šolsko dobo. Rado je poslušalo ljudstvo in s ploskanjem odobrilo ta govor. — Potem je začel predavati gospod nadzornik Lj. Stiasny, združeno s skioptičnimi slikami: V večni Rim. Z velikim zanimanjem in veseljem je sledilo ljudstvo temu poučnemu predavanju in občudovalo krasne skioptične slike. — Za tem predavanjem pristopi strokovni učitelj g. Karel Humek, ki je obravnaval s skioptičnimi slikami poučno snov: Zidarsko gradivo. Ker je predavalec upletel marsikak primeren dovtip, je dal priliko, da se je ljudstvo večkrat prav iz srea zasmejalo. — Do zadnjega je vztrajalo z radostjo ljudstvo, ni ga pregnala neznozna vročina. Žal je bilo vsem, ko se je tako hitro končalo, ploskaje in z iskreno željo naj bi še kdaj prišla gospoda, je ljudstvo odšlo iz šolske sobe. — In ako jih vprašas sedaj ali vam je ugajalo, ste zadovoljni, dobiš odgovor: lepo je bilo, le škoda, da je tako hitro minul popoldan, in naj bi še kdaj prišli. — Gospodoma predavalcema

bodi tedaj izrečena najsrčnejša zahvala, za požrtvovalni trud, delo in stroške, s čimer sta napravila našim staršem obilo veselja.

Iz šmarskega okraja nam pišejo: Strmška ni več, a duh njegov je med nami, to je pokazala volitev zastopnika učiteljstva v okr. šolski svet, ki se je vršila v četrtek, dne 31. oktobra t. l. Enoglasno je bil izvoljen **T o m a ž K u r b u š**, nadučitelj na Slivnici.

Narodno knjigarno, ki se je pred kratkim ustanovila v Ljubljani, učiteljstvu toplo priporočamo za naročanje raznih knjig. Učiteljstvo se more obrniti z naročili za knjige tudi na „Učit. tiskarno, ki rade volje preskrbi naročeno.

Trgovska šola v Ljubljani — dvorazredna ali štirirazredna? Država se je vendar odločila podpirati slovensko trgovsko šolo v Ljubljani, ki se ima ustanoviti s prihodnjim šolskim letom. Brez dvoma mora biti ta šola štirirazredna, ker Slovenci moramo imeti v Ljubljani vendar višje šole, ako hočemo konkurirati z drugimi narodi. Štirirazredna trgovska šola bi bila brez dvoma bolj obiskovana kakor dvorazredna, saj štirirazredna nudi svojim gojencem tudi usposobljenost enoletnega vojaškega prostovoljstva, ki je dandanes velike vrednosti. Dvorazredno trgovsko šolo je imela Ljubljana že sedaj — sicer nemško, ali njen obstanek je tudi nadalje zagotovljen, ker je mnogobrojno frekventirana od italijanskih in srbo-hrvaških dijakov z namenom, da se tu zadostno priučijo nemščini. Slovenci bi sčasom potrebovali dvorazredno trgovsko šolo v Novem mestu ali Metliki, kjer se bo trgovina v kratkem zaradi nove železnice izdatno povzdignila, v Ljubljani pa je le trgovska štirirazrednica na mestu. Merodajni krogi naj se torej ne prenačijo s polovičarstvom; pri takih stvareh se ne sme štediti! Le tedaj se uresniči to vodnikove zlate besede, da je „lega naše zemlje najprava“ in da tudi „morje in kupčija — Slovenca rede!“ — Po naši sodbi bi bila za dvorazredno trgovsko šolo Metlika najpripravnejši kraj, ker bo po dovršitvi nove železnice to mesto središče obkolpskega ozemlja. Še enkrat: **p o z o r!**

Umrl je v Zagrebu Djuro Stjepan Deželić, častni član Hrv. ped. knjiž. zbora in mestni svetnik. Bil je priznan književnik in iskren prijatelj učiteljstva. Njegova zasluga je, da je zagrebško ljudsko šolstvo tako lepo razvito. Bil je sodruknik „Napredka“. Slava mu! Bratom Hrvatom naše sožalje!

Učiteljska služba je torej v Lehnu pri Ribnici na Štajerskem do 30. novembra 1907. razpisana. Krajni šolski svet da izkušnim učnim osebam obojega spola prosto stanovanje in kurjavo. To in pa II. plačilni razred bo menda privabilo nekaj prošnjikov. Služba se odda stalno ali provizorično. Prošnje je vpslati krajnemu šolskemu svetu v Lehnu, pošta Fresen. Opozarjamo na to službo slovenske učitelje in učiteljice.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal državni poslanec g. Fran Roblek del svojih poslanskih dijet v znesku 200 K. — Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja da so naročili nadalje računске, oziroma go-tilničarske listke sledeče tvrdke: Ivan Strgule B-gunje; Ciril Gršak, Ormož; — I. Tratnik, gostilna v Ljubljani; — Pavla Artnak, za gostilno Jos. Königa na Vranskem; — restavracija „Pri Lipi“, Ljubljana; hotel Ilirija, Ljubljana; — Hotel Lloyd, Ljubljana; — Anton Babnik, restavracija pri „Treh krouah“, Trst; — Davorin Lesjak, Ruše; — restavracija „pri Lipi“, Ljubljana; — Franc Žnidaršič, Šapljane; — restavracija „pri Roži“, Ljubljana; — hotel „Vega“, Šiška; — Frie Novak, hotel „Ilirija“, Ljubljana; — restavracija „Narodni dom“, Ljubljana; — Alojzij Pavlin, Podbrezje; — „Nepoznan“, Ljubljana; — hotel južni kolodvor; Seidel, Ljubljana; — Pričakujemo novih odjemalcev iz Ljubljane pa tudi iz drugih krajev, kakor Trst, Celje, Kranj, Novomesto, Krško i t. d. — Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja slovenske rodoljube na n a r o d n i k o l e k. Povpraševanje po njem je nekoliko zaostalo. Rodoljubi, uporabljajte kolek dobro pomneč, ko ste zalepili list, da ste koristili narodnemu obrambnemu delu. — V zalogi imamo precejšnje število lepenk, ki naj bi opozarjale narodno občinstvo, kje se prodaja narodni kolek. Naročil pričakujemo.

Iz sej ožjega e. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico 28. oktobra in pomnoženega 29. oktobra 1907. Rešilo se je več vlog zasebnega pomena. — Sklenilo se je, ku-

piti stavbišča za šolske hiše v Kanalu, Kalu in v Puštalih pri Čepovanu. Določilo se je, kakšno bo šolsko poslopje v Kanalu. V Ložicah pri Gorenjempolju se ustanovi ekspozitura za Goljevico, Kamenco in Ložice. V Orehovljah se ustanovi enorazrednica z vsednevnim poukom. — Okrajni zalog prevzame vzdrževanje zidu ob državni cesti pri mirenski šoli. Tehnik pregleda šolske prostore v Orničah in bo poročal, kako naj bi se popravili. Izjemoma se je dala učiteljsčniku Vincencu Bandelju podpora 100 K, a obenem se je sklenilo, da se nadalje ne bodo podeljevale take podpore, ker ni več pomanjkanja učiteljev. Nazkazala so se izplačila raznih računov za naprave in poprave v in pri šolah. B.

Slavno šolsko vodstvo! Usojam se vljudno naznanjati, da sem ustanovil v Ljubljani Turjaški trg št. 1 (prej Katoliški dom) v veliki dvorani kinematografsko gledališče pod firmo „Chinématographe-téâtre français“. Ker je to kinematografsko gledališče edino domače podjetje te vrste, se dovoljnem prositi slavno šolsko vodstvo, da bi se blagovoljno oziralo na moj zavod ob prireditvi šolarskih posetov kinematografskega gledališča in ga priporočalo tudi sicer. Ta domači zavod se meri glede resničnosti, mirnosti živih podob, posebno pa glede dostojnega in izbranega, nazorno-poučnega ter zabavnega vzporeda s katerimkoli drugim sličnim zavodom in je vsakakor vreden podpore in priporočila. Posebno še opozarjam na šolarske predstave ob četrtkih in sobotah popoldne za šolarje vseh kategorij in razredov ob jako znižani vstopnini, ki je razvidna iz lepakov. Predstava traja po eno uro. Vzpored se menja vsako sredo in soboto. Pri predstavi igra strokovnjak na klavir. Kot domačin bom daroval taptatam od čistega dobička primeren znesek za Učiteljski konvikt v Ljubljani. — Vdano se priporočuje beležim z odličnim spoštovanjem

Davorin Rovšek, lastnik.

V Ljubljani, meseca oktobra 1907.

Razgled po šolskem svetu.

— **Šolstvo na Balkanu.** Na Romunskem pride na vsakih 82 km² in na 2800 prebivalcev po ena ljudska šola. Na Srbskem pride ena šola na 42 km² in na 1230 prebivalcev, na Bolgarskem na 27 km² in 1102 prebivalca, v Orni gori na 70 km² in 1900 prebivalcev, na Grškem pa na 19 km² in 690 prebivalcev. Tako je urejeno šolstvo v državah, ki jih naši Nemei kaj radi imenujejo barbarske. Kako pa stoji s šolstvom v Bosni in Hercegovini, ki spada tudi k balkanskemu polotoku in je pod avstrijsko-nemško upravo? V Bosni pride ena ljudska šola na 145 km² in na 4289 prebivalcev!

— **Slovenska šola v Trstu.** Pišejo nam: Dasi je vest o proračunski postavki: slovenska šola v Trstu, bila zdavnaj prodrla med občinstvo, vendar so biti tržaški Slovenci neverni Tomaži, in to popolnoma naravno: trpin, ki je lačen, ne verjame na pomoč, dokler nima kruha v rokah. Dvajset let smo tožili za njo; koliko boja, koliko razočaranj! Radost je velika, ker ne le, da bomo imeli pravilno urejeno šolo, ki bo morala odgovarjati potrebam, ampak tudi, ker izginejo oni srednjeveški pedagoški ostanki iz slovenske šole v Sv. Jakobu, in to so nane. — Če bo le res!

— **Kako je mestna mladina odtujena od narave.** Na javnih šolah v Berlinu so učitelji preiskovali duševno obzorje nad šest let starih učencev ter dognali, da so otroci večinoma odtujeni od narave. Izmed 100 izprašanih otrok jih 70 ni videlo nikdar solučnega vzhoda in zahoda, 75 jih še ni videlo živega zajca, 64 verveice, 53 nikdar polža, 87 breze, 59 žitnega polja, 98 nobene reke razen domače, 82 jih ni slišalo škrljanca. Taka žalostna statistika bi se lahko dognala v vsakem večjem mestu. Tudi v Bostonu so preiskovali znanje otrok v naravi ter so našli med 100 otroki v starosti 4 do 8 let 77 takih, ki niso še nikdar videli vrane, 57 takih, ki ne poznajo vrabea, 50 jih ni videlo še nikdar žabe, 20 jih ne ve za metulje in 75 ne za krompir na polju.